

ТЕМА 4. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА

- 4.1. Сутність фінансово-економічної безпеки
- 4.2. Оцінка фінансово-економічної безпеки підприємства
- 4.3. Діагностика банкрутства підприємства

4.1. Сутність фінансово-економічної безпеки

Фінансово-економічна безпека – стан захищеності фінансово-економічних прав та інтересів особистості, суспільства і держави від зовнішніх і внутрішніх загроз, що забезпечується наявністю юридичних приписів, заборон, обмежень, встановленням стандартів, нормативів в умовах здійснення різних видів господарської діяльності та контролю за нею.

Найважливішою гарантією забезпечення фінансово-економічної безпеки України є Конституція – основний закон держави. *Саме конституційні принципи ринкової економіки утворюють основи економічного ладу нашої країни, що утворюють фундаментальні підвалини соціально-економічного, правового і, зокрема, конституційного ладу.* Конституція України є фундаментом системи застосування адміністративних заходів забезпечення фінансово-економічної безпеки як окремих господарських суб'єктів, так і держави в цілому.

Не викликає сумнівів твердження щодо розуміння концептуальних засад сучасної системи забезпечення фінансово-економічної безпеки держави, та наявність певних складнощів в силу своєї багатоаспектності, що передбачає розробку як теоретико-методологічних питань, так і безпосередньо правового механізму, основних напрямків, форм і методів реалізації фінансово-економічної безпеки держави.

Фінансово-економічна безпека суспільства на сьогоdnішньому етапі розвитку відповідних правовідносин не носить абсолютний характер, оскільки в сучасних умовах посилюється міжнародний поділ праці. За таких обставин фінансово-економічна незалежність означає можливість контролю держави за національними ресурсами, досягнення такого рівня виробництва,

ефективності і якості продукції, який міг би забезпечити її конкурентоспроможність та дозволити на рівних брати участь у світовій торгівлі.

Фінансово-економічна безпека суспільства визначається стабільністю і стійкістю національної економіки, чому сприяє правовий режим захисту власності у всіх її формах, створення надійних умов і гарантій для підприємницької діяльності. Фінансово-економічна безпека суспільства визначає здатність до саморозвитку і прогресу суспільства, у вигляді створення сприятливих умов для інвестицій і інновацій, постійної модернізації виробництва, підвищення освітнього, культурного і професійного рівня працівників в різних галузях економіки.

Фінансово-економічна безпека особистості – стан, при якому забезпечуються правовий захист фінансово-економічних інтересів особистості, дотримання конституційних прав і обов'язків людини і громадянина.

Фінансово-економічна безпека держави - основна і невід'ємна частина національної безпеки, що базується на підтримці достатнього рівня виробничого, науково-технічного потенціалу, недопущення зниження рівня життя населення до граничних значень, що здатне викликати соціальну напруженість. Основними причинами, що викликають виникнення зазначених в Стратегії національної безпеки України загроз, є нестійкість фінансового становища підприємств, несприятливий інвестиційний клімат, збереження інфляційних процесів та інші проблеми, пов'язані з фінансовою дестабілізацією в економіці.

До теперішнього часу в науці та правозастосовній практиці не вироблені концептуальні засади забезпечення фінансово-економічної безпеки держави, що породжує різночитання у вживанні даного терміну в законодавстві і проблеми в правореалізації. Відсутність концепції забезпечення фінансово-економічної безпеки держави призводить до певних складнощів та суперечностей при застосування положень Стратегії національної безпеки

України. Незважаючи на досить значну кількість постанов уряду з різних економічних питань і окремих аспектів забезпечення фінансово-економічної безпеки, доводиться констатувати відсутність спеціального акту, який стверджує план реалізації Стратегії національної безпеки України, що викликано відсутністю концептуального опрацювання даного напрямку.

Напрями забезпечення фінансово-економічної безпеки держави:

– регламентація господарської діяльності, що утворює систему нормативно-правових актів для господарюючих суб'єктів, що визначають їх права і обов'язки, міру взаємної відповідальності, в тому числі і введення заборон, націлених на недопущення шкоди фінансово-економічній безпеці держави, суспільства і окремих фізичних осіб;

– формування організаційно-економічних структур, що забезпечують належний контроль за дотриманням вимог забезпечення фінансово-економічної безпеки;

– вироблення соціально-економічної політики, визначення і результативне застосування механізмів реалізації адміністративно-правового регулювання забезпечення фінансово-економічної безпеки як особливого виду регулювання соціально-економічних процесів.

При запровадженні зазначеного комплексу заходів важливо враховувати особливості національних інтересів в сфері забезпечення фінансово-економічної безпеки, динаміку сучасних викликів і загроз, прийняття цілеспрямованих заходів з протидії даними загрозам, що включають встановлення адміністративно-правового режиму і відповідальності суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки за їх виконання.

Заходи регулювання в сфері забезпечення фінансово-економічної безпеки:

– нормативно-правове регулювання в сфері забезпечення фінансово-економічної безпеки;

– розробка і реалізація національних, галузевих цільових та

регіональних програм у сфері забезпечення фінансово-економічної безпеки;

- сприяння в просуванні технологій в сфері забезпечення фінансово-економічної безпеки на внутрішньому і світовому ринках;
- інформаційне забезпечення в сфері фінансово-економічної безпеки та ін.

Сучасний стан формування нормативної-правової бази в Україні в сфері державного регулювання фінансово-економічної безпеки характеризується, з одного боку, знаходженням останнього на етапі становлення, еволюції та перетворення, консолідації вітчизняних правових норм на основі використання позитивного зарубіжного досвіду, з іншого боку, варто відзначити, певну поспішність, непродуманість прийнятих правових актів, наявність суперечливого, непослідовного нормотворчого процесу, недостатньої розробленості ряду положень законодавства у сфері забезпечення фінансово-економічної безпеки, невиконання прийнятих законів, переважанням галузевого, точкового правового регулювання над системним, комплексним. Процес оптимізації законодавства в сфері адміністративно-правового регулювання забезпечення фінансово-економічної безпеки не можна розглядати як остаточно завершений. На основі концептуальних перетворень законодавства у зазначеній сфері необхідно виробити сталий механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки, попередження появи нових загроз, гармонізації нормативно-правової бази, усунення колізій у нормативних актах про забезпечення фінансово-економічної безпеки на різних рівнях.

Ключовим напрямком забезпечення фінансово-економічної безпеки при існуючій системі міжнародного поділу праці є стимулювання виробництва наукомісткої високотехнологічної продукції, яка реалізується за допомогою забезпечення науково-технологічної безпеки. Крім того, важливе значення в концепції забезпечення фінансово-економічної безпеки повинна зіграти достатній ступінь економічної незалежності, яка реалізується за допомогою забезпечення продовольчої, сировинної, енергетичної та фінансової безпеки.

Дослідивши зміст заходів, напрямків та принципів адміністративно-правового регулювання забезпечення фінансово-економічної безпеки держави, суспільства і особистості, можна стверджувати, що принципи адміністративно-правового регулювання забезпечення фінансово-економічної безпеки засновані на принципах економічного порядку, закріплених в Конституції України та є основою конституційного ладу України.

Забезпечення фінансово-економічної безпеки країни не є задачею лише якогось одного державного органу. Система фінансово-економічної безпеки повинна підтримуватися всією системою державних органів, всіма ланками і структурами економіки, загальне керівництво якої покладено на Президента України та Кабінет Міністрів України в організації розробки та реалізації заходів щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки. Суб'єкти забезпечення фінансово-економічної безпеки розрізняються за своєю природою, цілям і статусу, що вимагає ретельного аналізу їх функцій, постійного контролю та координації дій в напрямку забезпечення фінансово-економічної безпеки в рамках діяльності спеціального національного органу щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки.

4.2. Оцінка фінансово-економічної безпеки підприємства

Використання моделей оцінки схильності підприємства до банкрутства значно поширене в міжнародній практиці, що зумовлено такими їх перевагами, як невелика кількість значущих показників, що забезпечують високу точність результатів за умов невеликої трудомісткості використання; забезпечення інтегральної оцінки й надання можливості порівнювати різноманітні об'єкти; інформація для розрахунку усіх показників відображається у звітності, а отже є доступною.

У світовій практиці найпоширенішими моделями оцінки фінансово-економічного стану підприємства та схильності його до банкрутства є наступні економетричні моделі, які будуються на основі фінансових

коефіцієнтів: двохфакторна модель оцінки ймовірності банкрутства; оцінка ймовірності банкрутства на основі Z-рахунку Альтмана; модель Романа Ліса для оцінки фінансового стану; оцінка фінансового стану за показниками У. Бівера; метод рейтингової оцінки фінансового стану (рейтингове число); R-модель прогнозу ризику банкрутства; прогнозна модель Таффлера; модель Спрингейта; узагальнена модель, розроблена на основі дискримінантної функції.

Однією з найпростіших моделей прогнозування ймовірності банкрутства вважається **двохфакторна модель**. Вона базується на двох ключових показниках: показнику поточної ліквідності і показнику частки позикових коштів, від яких залежить ймовірність банкрутства підприємства. Ці показники множать на вагові значення коефіцієнтів, знайдені емпіричним шляхом, і результати потім складаються з деякою постійною величиною. Якщо результат Z виявляється від'ємним, ймовірність банкрутства невелика. Додатне значення Z вказує на високу ймовірність банкрутства. Вагові значення коефіцієнтів:

- для показника поточної ліквідності (покриття) (K_1): – 1,0736;
- для показника питомої ваги позикових коштів в пасивах підприємства (K_2): +0,0579;
- постійна величина: – 0,3877.

Звідси формула розрахунку Z приймає наступний вигляд:

$$Z = - 0,3877 - 1,0736 K_1 + 0,0579 K_2$$

Оцінка ймовірності банкрутства підприємства на основі Z-рахунку Альтмана. Індекс Альтмана являє собою функцію від показників, які характеризують економічний потенціал підприємства та результати його роботи за минулий період. У загальному вигляді індекс кредитоспроможності (Z-рахунок) має вигляд:

$$Z = 1,2 K_1 + 1,4 K_2 + 3,3 K_3 + 0,6 K_4 + K_5,$$

де K_1 - робочий капітал / сума активів;

K_2 - нерозподілений прибуток / сума активів;

К3 - операційний прибуток / сума активів;

К4 - ринкова вартість акцій / сума заборгованості;

К5 - виручка / сума активів.

Якщо Z-рахунок 1,8 і менше, то ймовірність банкрутства є дуже високою; від 1,81 до 2,7 - висока; від 2,8 до 2,9 банкрутство можливе; при показнику 3 і вище ймовірність банкрутства дуже мала.

Модель Ліса для оцінки фінансового стану. У 1972 р. Роман Ліс отримав наступну формулу для підприємств Великобританії:

$$Z = 0,063 X1 + 0,092 X2 + 0,057 X3 + 0,001 X4,$$

де X1- оборотний капітал / сума активів;

X2 - операційний прибуток / сума активів; X3- нерозподілений прибуток / сума активів;

X4 - власний капітал / позиковий капітал.

Граничне значення для цієї моделі дорівнює 0,037.

Метод рейтингової оцінки фінансового стану підприємства (рейтингове число). Р.С. Сайфулін запропонував використати для експресоцінки фінансового стану підприємства рейтингове число:

$$R = 2 K_{звк} + 0,1 K_{пл} + 0,08 K_i + 0,45 K_m + K_{вк},$$

де $K_{звк}$ – коефіцієнт забезпеченості власними коштами ($K_o \geq 0,1$);

$K_{пл}$ – коефіцієнт поточної ліквідності ($K_{пл} \geq 2$);

K_i – інтенсивність обігу капіталу, що авансується, яка характеризує обсяг реалізованої продукції, що припадає на одну грошову одиницю коштів, вкладених у діяльність підприємства ($K_i \geq 2,5$);

K_m – коефіцієнт менеджменту, характеризується відношенням прибутку від реалізації до величини виручки від реалізації;

$K_{вк}$ – рентабельність власного капіталу - відношення загального прибутку до власного капіталу ($K_{вк} \geq 0,2$).

Якщо рейтингове число R для підприємства має значення більше 1, то підприємство знаходиться у задовільному стані. Якщо значення R менше за 1, то це характеризується як незадовільний стан.

R-модель прогнозу ризику банкрутства. Вченими Іркутської державної економічної академії запропонована чотирьохфакторна модель прогнозу ризику банкрутства (модель R), яка має наступний вигляд:

$$R=8,38 K1+K2+0,054 K3+0,63 K4,$$

де K1 - оборотний капітал / активи;

K2 - чистий прибуток / власний капітал;

K3 - виручка від реалізації / активи;

K4 - чистий прибуток / інтегральні витрати.

Ймовірність банкрутства підприємства у відповідності із значенням моделі R визначається за таблицею 4.1.

Таблиця 4.1

Значення R-коефіцієнта імовірності банкрутства

Значення R (коефіцієнту ймовірності банкрутства)	Ймовірність банкрутства, %
Менше 0	Максимальна (90-100)
0-0,18	Висока (60-80)
0,18-0,32	Середня (35-50)
0,32-0,42	Низька (15-20)
Більше 0,42	Мінімальна (до 10)

Прогнозна модель Таффлера. Британський вчений Таффлер запропонував чотирьохфакторну прогнозу модель, при розробці якої використав наступний підхід.

$$Z= 0,53 X1 + 0,13 X2 + 0,18 X3+ 0,16 X4,$$

де X1 - операційний прибуток / короткострокові зобов'язання;

X2 - оборотні активи / сума зобов'язань;

X3 - короткострокові зобов'язання / сума активів;

X4 - виручка / сума активів.

Якщо величина Z-рахунку більше 0,3, це свідчить, що у підприємства непогані довгострокові перспективи, а якщо менше 0,2, то банкрутство більш ніж ймовірно.

Модель Спрингейта має такий вигляд:

$$Z = 1,03 A + 3,07 B + 0,66 C + 0,4 D,$$

де А - робочий капітал / загальна вартість активів;

В -прибуток до сплати податків і відсотків /загальна вартість активів;

С - прибуток до сплати податків / короткострокова заборгованість;

D - обсяг продажу / загальна вартість активів.

Вважається, що точність прогнозування банкрутства за цією моделлю становить 92%, однак згодом цей показник меншає. Якщо $Z < 0,862$, то підприємство вважається потенційним банкрутом. Узагальнена модель, побудована на основі дискримінантної функції.

Згідно з деякими методиками прогнозування банкрутства побудована **універсальна дискримінантна функція:**

$$Z = 1,5 X1 + 0,08 X2 + 10 X3 + 5 X4 + 0,3 X5 + 0,1 X6,$$

де X1 – cash-flow / зобов'язання;

X2 — валюта балансу/зобов'язання;

X3 - прибуток / валюта балансу;

X4 - прибуток / виручка від реалізації;

X5 — виробничі запаси / виручка від реалізації;

X6 - оборотність основного капіталу (виручка від реалізації/ валюта балансу).

Відомий фінансовий аналітик Вільям Бівер запропонував свою систему показників для оцінки банкрутства, яка базується на основі досліджень трендів показників для діагностики банкрутства. З метою своєчасного виявлення тенденцій формування незадовільної структури балансу у працюючого суб'єкта підприємницької діяльності, вжиття випереджувальних заходів, спрямованих на запобігання банкрутства, проводиться систематичний аналіз фінансового стану підприємства на основі показників Бівера, з приведенням значень усіх вказаних показників даної закордонної моделі до вітчизняного їх трактування (табл. 4.2).

Нормативне значення показників В. Бівера

Показники	Розрахунок показника	Нормативне значення показника		
		1*	2*	3*
1	2	3	4	5
Коефіцієнт Бівера	Сума чистого прибутку та суми амортизації поділена на суму довгострокової та короткострокової заборгованості	0,4-0,17	0-0,17	<0
Рентабельність активів	Відношення чистого прибутку до суми активів помножити на 100	6-8	0-6	<0
Фінансовий ліверидж	Відношення суми довгострокової та короткострокової заборгованості до валюти балансу	>10	5-10	<5
Коефіцієнт покриття	Відношення суми оборотних активів до суми короткострокової заборгованості	>3,2	2-3,2	<2

Примітки: 1* – значення показників для підприємств з нормальним фінансовим станом; 2* – значення показників для підприємств, які можуть збанкрутувати за 5 років; 3* – значення показників для підприємств, які перебувають за 2 роки до банкрутства.

Для своєчасного визначення формування незадовільної структури балансу в прибутково працюючого підприємства, необхідно проводити систематичний аналіз фінансового стану підприємства. Це дозволить здійснити попереджувальні заходи, спрямовані на запобігання банкрутства. Такий аналіз проводиться за допомогою **коефіцієнта Бівера**, що розраховується в такий спосіб:

$$KB = \frac{ЧП - А}{ДЗ + ПЗ},$$

де ЧП – чистий прибуток;

А – амортизація;

ДЗ – довгострокові зобов'язання;

ПЗ – поточні зобов'язання.

Л.Л. Самойлов указує: «значення коефіцієнта Бівера дорівнює відношенню припливу коштів до загальної суми заборгованості...». У свою чергу, як відзначено вище, приплив коштів являє собою саме суму (а не різниця) чистого прибутку й амортизації.

Таким чином, розрахунок коефіцієнта Бівера доречно робити в такий спосіб:

$$KB = \frac{ЧП + А}{ДЗ + ПЗ}$$

Ознакою формування незадовільної структури балансу є таке фінансове становище підприємства, коли протягом тривалого часу (1,5 – 2 роки) коефіцієнт Бівера не перевищує 0,2, що відображає небажане скорочення частки прибутку, яка направляється на розвиток виробництва. Значення коефіцієнта Бівера, що рекомендується за міжнародними стандартами, знаходиться в інтервалі 0,17 – 0,40.

Коефіцієнт Бівера пропонували використовувати в Україні у Методичних рекомендаціях щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства. Однак, дана методика має кілька вагомих недоліків:

- нормативні значення фінансових показників не враховують галузеву специфіку підприємств;
- не враховано ефективність використання капіталу на підприємствах (оборотність, рентабельність);
- розрахунок коефіцієнта Бівера проводиться в статичі.

Коефіцієнт покриття характеризує достатність оборотних коштів підприємства для погашення своїх боргів і визначається як відношення суми оборотних коштів до загальної суми поточних зобов'язань за кредитами банку, інших позикових коштів і розрахунків з кредиторами, визначається за формулою:

$$K_n = \frac{ПА}{ПЗ},$$

де ПА – поточні активи;

ПЗ – поточні зобов'язання.

Коефіцієнт забезпечення власними засобами характеризує наявність власних оборотних коштів у підприємства, необхідних для його фінансової сталості, і визначається як відношення різниці між обсягами джерел власних та прирівняних до них коштів і фактичною вартістю основних засобів та інших необоротних активів до вартості наявних у підприємства оборотних активів – виробничих запасів, незавершеного виробництва, готової продукції, грошових коштів, дебіторської заборгованості та інших оборотних активів, визначається за формулою:

$$K_3 = \frac{BK - HA}{OA}$$

де BK – власний капітал;

HA – нематеріальні активи;

OA – оборотні активи.

Якщо в кінці звітного кварталу хоча б один із зазначених коефіцієнтів (Кп або Кз) перевищує його нормативне значення або протягом звітного кварталу спостерігається їх зростання, перевага повинна надаватися позасудовим заходам відновлення платоспроможності боржника або його санації в процесі провадження справи про банкрутство.

Якщо за підсумками року коефіцієнт покриття менше 1 і підприємство не отримало прибутку, то такий його фінансовий стан характеризується ознаками надкритичної неплатоспроможності, коли задоволення визнаних судом вимог кредиторів можливе не інакше, як через застосування ліквідаційної процедури.

4.3. Діагностика банкрутства підприємства

Нерівномірний розвиток економіки та окремих її частин, зміна обсягів виробництва і збуту, значне падіння виробництва, що характеризується як кризова ситуація, слід розглядати не як збіг незадовільних явищ, а як певну загальну закономірність, властиву ринковій економіці.

Кризові ситуації, що виникають у результаті відсутності відповідних профілактичних заходів, можуть призвести до надмірної незбалансованості економіки підприємства і нездатності продовження фінансового забезпечення виробничого процесу. Для правильних висновків щодо оздоровчої спроможності підприємства необхідно провести розрахунок ймовірності банкрутства.

Важливим є аналіз грошових потоків підприємства відповідно до напрямів діяльності, що представлені на рис. 4.1.

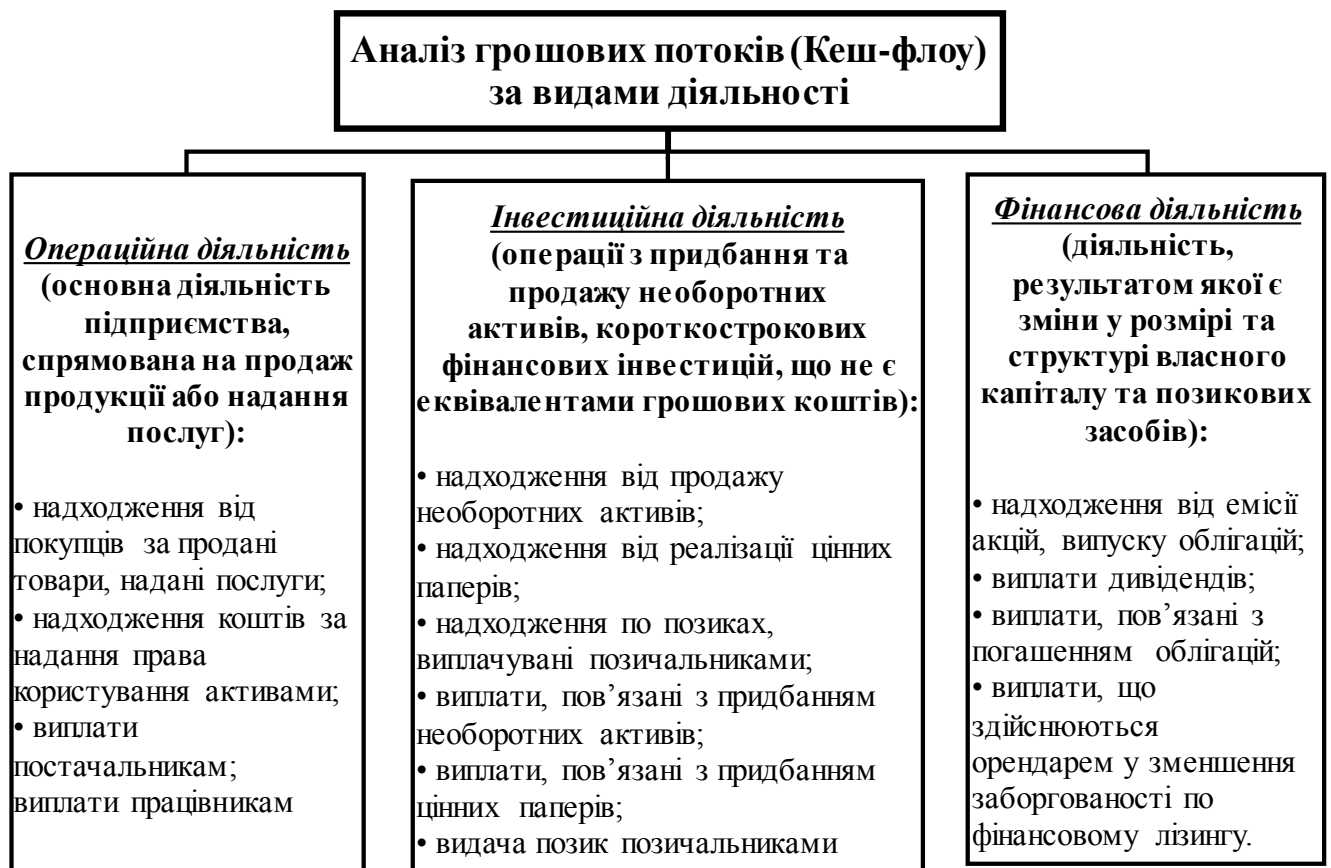

Рис. 4.1. Аналіз грошових потоків (Cash-flow) за видами діяльності

Варто зауважити, що у вітчизняній практиці зазначені моделі застосовуються мало, оскільки не враховують галузевих особливостей розвитку підприємств та притаманних їм форм організації бізнесу. Ідеться про суто теоретичний характер підходів до прогнозування фінансової кризи. У вітчизняних умовах дані такого прогнозування є вельми суб'єктивними і не

дають підстав для практичних висновків. Мають бути розроблені вітчизняні моделі прогнозування з урахуванням галузевих особливостей.

Оцінити реальний фінансовий стан підприємства можна на підставі використання такого комплексу показників з урахуванням впливу на них факторів фінансового характеру, а також багатьох інших, до яких належать: можливі політичні або загальноекономічні зміни, перебудова організаційної структури підприємства, зміна форм власності, перепідготовка персоналу. Тому підприємствам необхідно систематично, детально і в динаміці аналізувати фінансовий стан підприємства, і на основі цього коригувати діяльність та приймати управлінські рішення.

Достовірна і своєчасна діагностика кризового стану та антикризове управління підприємства є не тільки запорукою виходу з кризи, але і можливістю її попередження.

Етапи проведення діагностики банкрутства підприємства:

I – створення інформаційної бази дослідження. Інформаційна база дослідження створюється на основі внутрішньої та зовнішньої інформації. Накопичена, систематизована внутрішня та зовнішня інформація підприємства може слугувати ресурсом для створення баз даних, необхідних для спрощення розрахунків та вдосконалення моделювання діагностики кризових явищ суб'єкта підприємницької діяльності;

II – діагностика кризового стану та загрози банкрутства підприємства;

III – прогнозування наслідків виникнення ситуації банкрутства на підприємстві. Для партнерів підприємства-банкрута відбувається розрив господарських зв'язків, спостерігається різке погіршення фінансового стану як підприємства, що перебуває в фінансовій кризі, так і підприємства ділового партнера боржника, що викликане невиконанням банкрутом своїх зобов'язань. Працівники підприємства-банкрута втрачають свої робочі місця;

IV – виявлення можливих шляхів виходу підприємства з кризи.

З метою формування правильної стратегії підприємства доречним є проведення SWOT-аналізу. Під ним розуміється аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища організації. Аналізу підлягають сильні сторони (Strength), слабкі сторони (Weakness) внутрішнього середовища, а також можливості (Opportunities) і загрози (Threats) зовнішнього середовища організації.

Рис. 4.2. Методологія SWOT-аналізу

Методологія SWOT-аналізу передбачає спочатку виявлення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз, після цього встановлення зв'язків між ними, які в подальшому можуть бути використані для формулювання стратегії організації. В основі даної методології аналізу покладена теорія М. Портера про конкурентоспроможність організації у власній галузі.

Оцінка фінансового стану підприємства є основою для управління його грошовими потоками. Це дозволяє своєчасно вирішувати питання щодо поліпшення руху фінансових ресурсів, їх формування та використання.

Залежно від структури грошових потоків визначається стан підприємства та приймаються відповідні управлінські рішення (рис. 4.3).

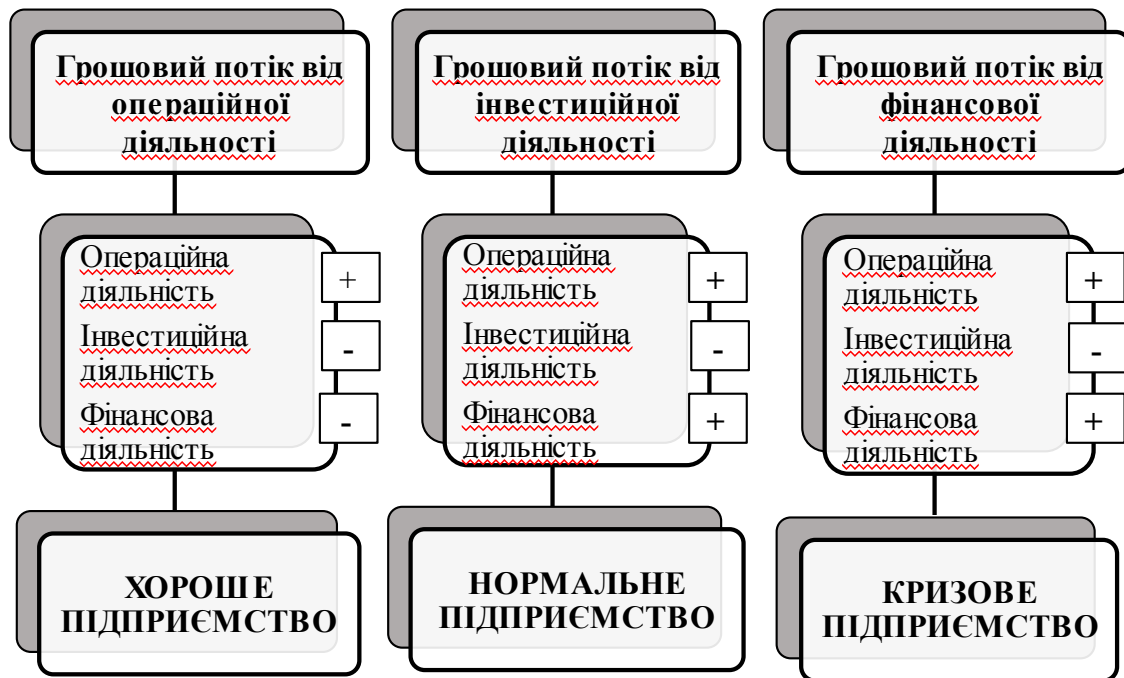

Рис. 4.3. Залежність якості управління підприємством від структури грошових потоків (за даними Звіту про рух грошових коштів)

Результати аналізу фінансово-економічного стану підприємства визначають:

- характер прояву кризових явищ та їхній вплив на діяльність підприємства;
- вірогідність виникнення ситуації банкрутства та її часові параметри (очікуваний термін);
- ступінь кризи та її масштаби;
- причини та фактори, що зумовили виникнення кризових явищ та сприятимуть підприємству в подоланні кризи;
- прогноз стосовно розвитку зовнішнього оточення та ринкової ситуації, характер її впливу на проблеми та можливості підприємства;
- наявність передумов для виживання та подолання кризових явищ за рахунок мобілізації внутрішніх ресурсів, можливі негативні наслідки подальшого розвитку кризових явищ та процесів для економічних інтересів власників, кредиторів, працівників підприємства.

Викладена декомпозиція процесу діагностики підприємства дає можливість чітко структурувати процес дослідження, виокремити завдання та об'єкти окремих етапів діагностики, надати керівництву підприємства та іншим користувачам (власникам, інвесторам, санаторам, кредиторам) об'єктивну і повну інформацію для прийняття управлінських рішень щодо грошових потоків та обґрунтування програми необхідних антикризових заходів.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Що таке фінансово-економічна безпека?
2. Яка структура фінансово-економічної безпеки?
3. Які найпоширеніші методи оцінки фінансово-економічного стану підприємства?
4. Яка система показників для оцінки банкрутства за Вільямом Бівером?
5. Що характеризує коефіцієнт покриття?
6. Проаналізуйте грошові потоки за видами діяльності.
7. Що таке SWOT-аналіз? Яка його методологія?
8. Яка залежність якості управління підприємством та структури грошових потоків?